

Pesmi

Arnaldo
Bressan

Arnaldo Bressan je vsaj bralcem Sodobnosti (najbrž tudi širši slovenski kulturni javnosti) znano ime, saj smo v naši reviji objavili vrsto njegovih esejev o slovenski literaturi, ki jo prizadevno in uspešno uveljavlja v sosednji Italiji. Predvsem njegova zasluga je, da je Cankar že »prodrle« — Hlapca Jerneja in Kačurja je namreč prevedel prav A. Bressan, Podobam iz sanj pa je pomagal k uspehu z odličnim

spremnim esejem, na katerega se opirajo domala vsi ocenjevalci. Pisal je tudi o A. Rebuli, C. Zlobcu, V. Bartolu, prevaja Kosovela in piše esej o njem, skratka: svoj prevajalski in kritični dar vse bolj posveča prav slovenski literaturi. In vendar je že zdavnaj, tam v zgodnjih petdesetih letih, zastavil svoje pero tudi kot pesnik in prozaist — potem ga je potegnila v svoj vrtnec politika, pisal in urejal je med drugim tudi revolucionarno naravnano »zgodovinsko« revijo »Il comunardo«, da bi se (po »velikem porazu delavstva in revolucionarne inteligence«) spet v celoti vrnil k literaturi, ne čisto docela naključno prek Cankarjevega Hlapca Jerneja. Prav ta politična izkušnja je vtisnila značilen in zelo osebni pečat tudi njegovi poeziji (največ pesmi je napisal leta 1974!). Kot ploden primer te njegove pesniške dejavnosti (v krajšem izboru ga je pred nedavnim predstavila Jolka Milič v Primorssih srečanjih) in kot dovolj značilen primer politične poezije sploh, ki ima v Italiji zlasti v povojnem obdobju zelo pomembno mesto, dajemo tudi temu izboru prednost predvsem tej usmeritvi, čeprav bi bilo krivično, če ne bi ob tem upoštevali tudi njegove intimne, zlasti ljubezenske lirike.

PRIMERJAVE (Ob sliki Bertolta Brechta)

I Zagledal sem se v sliko: nemški pesnik.
Kakor da pravkar, se mi zdi, zapustil
je nemško taborišče groze. Z njim
zdaj mirno svojega primerjam.

II Ta nemški pesnik, ki občudoval
je masko zlega démona, je živel,
si mislim zdaj, v srečnejših časih,
kot so ti naši, in resnično davno.

A zdaj, pri nas,
zli démoni so vedrega obraza
in jih nobeden več ne prepozna.

(1965)

KAJ ČAKAŠ Sam si in torej v zmoti zdaj, ko mnogi
te hočejo barabo ali v grobu.

Zdaj vse zaman kričiš: pa saj ne veste.

Ne moreš spet do položaja, si
brez vojske; pritožiti se ne moreš,
pravico poiskati si na kakšnem
nadzornem komiteju, ki ga ni.

Poštenost, zdi se, v slabo se ti piše.
Uganka jim je tvoja nesebičnost.
Le ambicioznost bil je je tvoj pogum.

Za kogar je prihodnost vse najslabše,
je jasno: hudodelec si in moraš
se javno pokesati. Če odklanjaš,
le nov dokaz, da si v resnici podlež.

Kdor ti je drag, ga tvoj nasmeh vznemirja,
o tebi že najboljši znanec dvomi

in tebi samemu
bo kmalu laž se zdel tvoj lastni glas.

(1966)

KONJI Prisiljeni k ojesu
ali na travniku svobodni konji,
ti krotki travojedci, nikdar
lačni truda in krvi
svojih bratov.

(Pesem je v izvirniku uglasbil P. Merù, 1979)

PRIJATELJA Prijatelj drag mi govori
V STISKI o svojih mukah. Ko ga skušam
potolažiti, začuda mirno
si seštevam svoje.

KOT MATERIN Kot večni materin nemir je morje,
NEMIR neomejen ljubezni vzdih po kopnem.
To vedela je moja mati: ne
da bi jemala me v naročje, v barki
očetovi, bleščeči se od mrež
in jader, me ljubeče je zibála.

(1967)

SNEG Z okna ni več hribov: svetel,
težek od svetlobe,
v šipe tiho se zaganja
snežni metež, glas
poslednji utrne.

Na mrzlico pozabljam, brez pomisleka
odprem ji okno.

(1972)

ČE TO IME IZGOVORIŠ
 IZGOVORIŠ Če to ime izgovoriš, ga najdeš
 kot morje v školjki: streseš se od mraza
 in kot pozimi ob zatonu sonca
 zaplapolaš.

(1973)

SÈM DOL Dolgo ne bomo več videli
 svetlih pragóv
 Zimskega dvorca.

Berače prihodnosti
 mraz nas zajel
 je nemočne
 na daljnih stopnicah, sèm dol
 nas razpršil.

(1974)

OKTOBRA V MILANU Robida, hrasti, ruj vzplamteli so
 na Krasu, tam med skalami in morjem
 in svetlimi zalivskimi vetrovi.

PO NEKDANJIH POTEH Z zaupanjem v nezanesljive karte
 Termopile našli smo zapuščene, plen
 vetrov in senc in davnih jastrebov.

O starih borcih — žalostni sledovi;
 o zdajšnjih — daljne in temačne slutnje.
 Vodnjaki naokrog: vsi zastrupljeni.

Utaborili smo se v ostri zimi.
 A znamenja, glasovi: en sam žarek
 ni v širo plan prebil se; nič o nas.
 In naši sli so v stepi časa se
 izgubljali; in kdor se je otepal
 z nadležno gobavostjo sanj,

si uničil je oči,
se tresel od malarije prividov.

Telo ob telcsu komaj senca s senca.

Druge zastave so zažgale naše,
zlorabljen je že sleherni naš glas,
z žvenketom se že sprožajo lisice,
v palačah daljnih čakajo nas maske
razbeljene kovine in molka.

Kdo se še spomni kdaj jesenskih listov?
V izlivu sanj, kjer dogorevajo,
smo se razšli — ne da bi se rešili,
a da prišli bi v stik s prihodnostjo.

Ker mi smo vedeli, da proletarska
Heláda ne stoji za našim hrbtom,
ne bratski, jasni, svetli Helespont:
povsod le ruševine, ruševine.

V TVOJEM Vsak glas zgubi
GLASU se v tvojem glasu. Tvoj nasmeh začara
pianete in olive. Česar se
dotakneš, je brez muke, láhko in srečno.

BREZ TEŽE Kdor bo za nami stikal po arhivih,
le malo bo našel. Jok na papirju
se kmalu posuši in srd
odtisov ne pusti
in je brez teže
tesnoba.

V OTROŠTVU V otroštvu sem zavzet občudoval
SEM OBČUDOVAL potrpežljivost pajka, ki je v prazno
uspeval stkati svoje svetlo platno.
A nam, razmišljam, v prazno dano je
le strmoglaviti.

TAKO (Avtokritika 1)

Za vrat zgrabili smo preteklost; ona
spet nas za tilnik. Toda bil je droben
tvor upanja, ki nas naučakane
je v vse smeri razpršil in pogubil.

NE CUNJ (Avtokritika 2)

Ne cunj, mi dušo vrgli smo v upor.
In tudi ni bil strah pred mučeništvom,
ki nas, otroke mezde, je prisilil
k umiku: to, da bi bilo brez haska,
nas je nemočne izročilo molku.

EKSTREMIZEM (Avtokritika 3)

Ekstremizem smo imenovali tumor
luči, ki nam v trenutku
ožgala je oči
in čelo poškrlátila nam z zarjo.

POLOŽAJ I
V DVEH
VARIANTAH

»Pomiri se,« je vratu reklo
rezilo, »me ne vidiš,
kako sem mirno?«

II

»Lahko kričiš, če te tišči,«
je vratu rekla
vrv.

POMEMBNEMU Ta hiša ščiti te, zajamčeno,
 TOVARIŠU pred déžjem in pred soncem:
 PO DRŽAVNEM UDARU si varen v njej pred tanki?
 V ČILU
 IN FAŠISTIČNIH Šipa, ki se z roko je dotikaš,
 ATENTATIH ščiti te pred mrazom: bi vzdržala
 V SAVONI, tudi pred drhtenjem eksploziva?
 UPOŠTEVAJE TROJE

Vrata, ki zapiraš jih za sabo,
 so trdna: bodo zadržala,
 če kdaj pridejo, morilce?

(21. 11. 1974)

A V KAKŠNO A v kakšno rano, draga, tvoj nasmeh
 RANO, DRAGA — zvenenje srebrnine, pelod, rosa
 svetlobe — krvavi, in ta milina,
 ki zmerom znova te očara, in glasba,
 baročna in nežna, ki zaradi nje
 ves čas sledim in ljubim te, negiben
 kot kakšen angel kje nad vrati v tempelj
 ljubezni, gluho na njegov namig?

(1979)

V ČOLNARNI V čolnarni, ki že vsa kipi od sanj,
 med čolni in hrumenjem morja še
 drhtijo usta, ki sem jih poljubljal,
 nebeška se mi skriva in v večer,
 vsa kujava in neprijazna,
 za kite umika se in jo je sram.

(1982)

Izbral in prevedel Ciril Zlobec